

és az ebből fakadó sikertelenséget csak elkendőzni lehet; az elkendőzés pedig a meghasonlással járó felbomlást idézi elő.

Különös, de mindezt egy középiskolai irodalomtankönyvből vezeti le a szerző. Néhány példán keresztül bemutatja, hogy a tankönyvírók (akiket „Gaiusnak és Titiusnak” nevezett el) ültetik el a relativizmus magvait a gyerekekben. Az „újrakondicionálók” nem a Tao-ra tanítanak, hanem saját szájuk íze szerint jól irányítható gépekké formálják át az ifjúságot. Ezek a „gépek” egytől-egyig az új rend aktuális érdekeit fogják érvényesíteni, mivel nincs többé kezükben önmaguk akaratának kontrollja. Ez nem összeesküvés-elmélet, inkább a tünetek felismerése, ahonnan a jelenség mélyére lehet hatolni.

De Lewis nemcsak a vészharangot kongatja meg, hanem a Tao parancsainak ismételtetésével vissza is vezet minket a hagyományhoz. A kiút ugyanis maga a Tao; rá kell építeni a jövőt. A bölcs és emberiség-párti hatalomgyakorlásnak a lehetséges jövőért is vállalnia kell a felelősséget, ugyanis a következő generációk mozgásterét a mindenkori jelen jelöli ki. A jövőt is felélő életforma mellett, hogy egyre közelebb hozza a végidőket, az elkövetkezendő generációknak is egyre kisebb tényleges hatalmat biztosít.

A fajsúlyos téma ellenére sem nélkülözi e hatásos szöveg a színes

példákat és ironikus megjegyzéseket. Közérthető nyelvezete csak az általános kérdések iránti érzékenységet követeli meg, semmi többet. A magyarul eddig hozzáférhetetlen írás a Harmat Kiadó C. S. Lewis életművét bemutató sorozatának egyik legfontosabb darabja.

ZSOLNAI GYÖRGY

(Fordította J. Füstös Erika,
Harmat Kiadó, Budapest, 2007,
102 oldal, 2200 Ft)

S. NAGY ANIKÓ: *Kereskedővilág*

Nagy méretű, keménytáblás, ráadásul kétnyelvű, magyar–angol kiadvány S. Nagy Anikó *Kereskedővilág* című albuma, amely a fővárosi közgyűlés kereskedelmi és turisztikai bizottságának támogatásával jött létre, s valljuk be, ideális „repi”-ajándék lehet. Másként fogalmazva: többszörösen is kereskedelmi termék. Minden könyv az, de ez a munka szinte ajánlja magát. Nem lebecsülendő funkció ez egy könyv esetében: nemcsak ötletszegény, egymásra kevésbé figyelő, de pénzes rokonok ajándékoznak szívesen lapozgatásra csábító, színes albumokat, hanem cégek és intézmények is. A *Kereskedővilág* a magyar kereskedőszakma szereplőinek ajándéka is lehet külföldi partnerek

számára. Országimázst erősítő gesztus ez a könyv, s egyben komoly örökségvédelmi tett is.

S. Nagy Anikó közérthető stílusban megírt, néha kapcsolódásaikban esetlegesnek tetsző, de végül sajátos egészszé összeálló szemelvényeket ad közre a magyar kereskedelem történetéből. Igaz ugyan, hogy szinte kötelezően az ókori görögökkel indít, s izgalmas fejezeteket közöl a középkori és korai újkor magyar viszonyokról, a vásárok, a korai cégek világáról, az adatok és a bemutatott képek legjava mégis a tágabb értelemben vett századforduló megtévesztően gazdag és harmonikus Magyarországáról, a Monarchia és a későbbi csonka Magyar Királyság világából való. Így kerül a könyv borítójára Mercurius, a kereskedők istene, majd ugyanő a belső borítón már a Gessler-féle „kiviteli-köménylikőr” üvegcímkejéről köszön vissza, az 1920-as évek PR- és marketingszempontból szűzies korából.

A képanyag a szerző ízlését tükrözi, s nem csupán rendkívül gazdag, időutazásra csábító, nosztalgikus válogatás, de a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum értékes gyűjteményeinek is reprezentációja. Figyeljünk oda erre a múzeumra, mert az utóbbi években

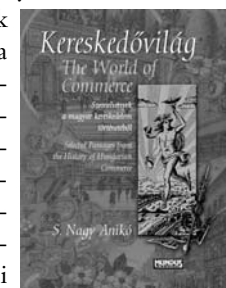
Budapest egyik legkülönlegesebb kulturális helyévé kezd válni; előtörténete e könyv zárófejezete, melyből kiderül, hogy a prosperáló és éppen a '20-as évekről rendkívüli anyaggal rendelkező intézmény valójában a semmiből épült föl az elmúlt néhány évtizedben, ugyanis a Magyar Királyi Kereskedelmi Múzeumot takarékosági okokból 1923. június 30-án megszüntették.

A *Kereskedővilág* hol folyamatok bemutatásával, hol konkrét, jellem-

ző példák elemzésével enged bepillantást az egész gazdaságot mozgásban tartó szakma múltjába. Emblematisz intézményeket — például a Corvin Áruházat, a Divatcsarnokot, a Párisi Nagy Áruházat — ismerhetünk meg éppúgy, mint egy-egy tevékenységi formát vagy egy-egy reklámfelületet, s a reklámot magát.

A fejezetenként, önállóan is élvezhető könyv kiemelkedően érdekes témái például: a védjegyek, a számlócédula bemutatása, az iparpártolás vagy a szövetkezeti mozgalom történetének ismertetése. Ez utóbbi azért is üdítő, mert a közelmúlt fejleményeire a szerző leginkább itt reflektál.

E sorok írója ugyanis a háború utáni korszak anyagát több esetben erősen hiányolta; a Sas István szellemes reklámfilmjeiből, s a lassan elfogyó, megvakult neonfeliratok-

ból ismert kor alig kap teret S. Nagy Anikó egyébként vonzóan szubjektív munkájában. Persze a könyv nagyvonalú szubjektivitása mindenfajta válogatási szempontot elfogadhatóvá tesz.

A produktumért nemcsak a szerző érdemel dicséretet, de az angol fordító, Philip Baker is, aki nívós munkájával külföldi érdeklődők és az angol nyelvet gyakorló magyar olvasók számára is élvezetes olvasmánnyá tette a könyvet — s ugyanígy köszönet illeti Susán Pál könyvertervezőt és Szabó Diána tipográfust, hogy igényes, de nem öncélú megoldásaik nemcsak szép, de jól használható, olvasóbarát művelődéstörténeti bevezetéssé avatták az elmúlt évek egyik legrokon-szenvesebb „repi-ajándékát”.

KÉPES GÁBOR

(*Mundus Magyar Egyetemi Kiadó,*
Budapest, 2007, 272 oldal,
ármegjelölés nélkül)

KISSZÁNTÓI PETHE FERENC:
Természethistória
és mesterségtudomány
a Tanítók és Tanulók
szükségekre 's az ebben
Gyönyörködők hasznokra

A kiadvány az oskolák tanítói és tanulói számára készült magyar nyelvű kézikönyv és tankönyv. A terje-

delmes kötet írója művét a göttingeni tudós szerző, Blumenbach a természetjárók utazásához szolgáló — több nyelvre lefordított, sok kiadást megért — segédkönyve helyett ajánlja az érdeklődőknek. Előnyeként olcsóságát hangsúlyozza, valamint a gazdag, az élőlények megismeréséhez nélkülözhetetlen illusztrációanyagot.

Az élettudományos gondolkodás számára a felvilágosodás a történeti keretekben való gondolkodást és a rendszerezés lehetőségét kínálta. A 18. század természetrajzi kutatói közül az evolúció létéről, illetve nemlétéről töprengők is ezen a nyomvonalon haladtak tovább, amikor hol a filozófusokra, hol az empirikus vizsgálatokra figyelve egyre-másra újabb elméletekkel álltak elő. A természetes kiválasztódásról, amely szerephez juthat az élőlények létért való küzdelme során, tudományos módon először Georges-Louis Leclerc Comte de Buffon (1707—1788), a francia Királyi Füvészkert vezetője beszélt, s erre a fontos eszmetörténeti mozzanatra utóbb Darwin is fölhívja a figyelmet *A fajok eredete* egyik késői kiadásának előszavában. A történetiség, a szelekció és a rendszerezés fontosságát előrevetítette, s az ezekről való gondolkodást a 18. századig meghatározta Arisztotelész munkássága; ennek ellenére csak a felvilágosodást követő időszak tudományos eredményeként